

12. Ключові аспекти надання позичок на покриття тимчасових касових розривів

Максим Казанский, Галина Лановська
Національний університет харчових технологій

Вступ. Економічна криза негативно впливає на всі сторони економічного життя нашої країни і бюджетну сферу зокрема. Особливо це стосується місцевих бюджетів, так як виконання дохідної частини багатьох із них залежить від роботи підприємств, які розташовані на території громади. Фінансовий стан цих підприємств, їх спроможність в повному обсязі сплачувати податки і збори, що надходять до місцевих бюджетів, має прямий вплив на їх виконання, які зобов'язані забезпечити своєчасність соціальних виплат. В умовах податкової обмеженості питання покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів є вкрай необхідною фінансовою допомогою держави, тому оперативність її отримання та механізм погашення є досить актуальними для органів місцевого самоврядування.

Матеріали і методи. Проблеми формування доходів місцевих бюджетів досліджуються багатьма економістами. Зокрема, В. Падалка, Н. Красноступ і В. Крапивка аналізують формування й оптимізацію структури видатків місцевого бюджету з допомогою економетричних методів. Такі вчені, як К. Павлюк, Ц. Огонь, М. Кульчицький вивчають питання вдосконалення організації виконання бюджетів за рахунок застосування програмно-цільового методу бюджетування. В. Зайчикова, О. Кириленко, І. Луїна досліджують питання формування регіональної фінансової політики та доходів місцевих бюджетів.

Результати. Тимчасовий касовий розрив, який є безумовною умовою надання позики – це недостатня спроможність місцевого бюджету на конкретну дату погасити за рахунок наявних та очікуваних грошових активів загального фонду (в тому числі залишків бюджетних коштів), крім цільових міжбюджетних трансфертів та коштів резервного фонду, бюджетні фінансові зобов'язання за захищеними видатками. Крім того, мають бути дотримані і інші вимоги, а саме: відсутність простроченої кредиторської заборгованості за позиками, отриманими у фінансових установах;

відсутність заборгованості за коштами, що передаються до державного бюджету згідно з показниками його розпису на відповідний період та відсутність депозитних рахунків в банках.

Варто зазначити, що позики надаються траншами в межах граничного обсягу, що не перевищує однієї дванадцятої затвердженого на поточний бюджетний період обсягу доходів загального фонду місцевого бюджету, без урахування обсягу цільових міжбюджетних трансфертів. Погашення позики здійснюється щодня в автоматизованому режимі протягом 60 днів від дня ліквідації тимчасового касового розриву за рахунок не менш як 80 % усіх надходжень загального фонду місцевого бюджету. Отримані кошти короткотермінової позички місцевого органу влади може направити лише на здійснення видатків за захищеними статтями.

За інформацією Державної казначейської служби України протягом 2013 року з єдиного казначейського рахунку було надано 43106123,2 тис. грн. короткотермінових позичок на покриття тимчасових касових розривів. Безвідсотковою фінансовою допомогою держави скористалось 24 області України, м.Київ, м. Севастополь та АР Крим. Найбільші суми позичок отримали: м. Київ 20% від загальної суми, зведений бюджет Донецької області 7,3 % , Дніпропетровської області 6,4%, Луганської області 5,8%. Слід зазначити, що сільським та селищним бюджетам було надано найбільшу кількість позичок 16659, тоді як обласні бюджети отримали лише 59 позичок. Станом на 3 лютого 2014 року дозвіл на оформлення короткотермінових позичок отримали 23 зведені обласні бюджети, м.Київ та АР Крим на загальну суму 1480043,1 тис.грн. Лише місцеві бюджети Львівської області та міський бюджет м. Севастополя не залучали державні ресурси для здійснення касових видатків за захищеними статтями. Як і в минулому 2013 бюджетному році найбільша кількість позичок -352 була надана сільським та селищним бюджетам та 2 позички отримано обласним бюджетом м.Рівне.

Висновки. Отже, безкоштовні позики є рятівним фінансовим інструментом, який дозволяє уникнути утворення кредиторської, іноді й простроченої, заборгованості за соціальними виплатами. Окрім того, такі позики «захищають» керівників бюджетних установ від адміністративної чи кримінальної відповідальності, яка визначена чинним законодавством України за несвочасну оплату вищезазначених бюджетних зобов'язань. За підсумками розглянутого доцільно запропонувати наступні заходи :

-зменшення нормативу щоденних відрахувань на погашення позик до 60 відсотків, що значно подовжить терміни погашення позик, а це в свою чергу позитивно вплине на виконання доходної частини місцевих бюджетів;

-розглянути питання по врахуванню в розрахунок граничного розміру позички обсягів міжбюджетних трансфертів, так як на сьогодні фактичне їх надходження на рахунки місцевих бюджетів не відповідає помісячному розпису.

Література:

- Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 №2456-VI.
- Закон України «Про Державний бюджет» на 2014 рік.
- Постанова КМУ від 15.12.2010 №1132 «Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів».
- Постанова КМУ від 29.12.2010 №1204 «Про затвердження Порядку покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів».
- Інформаційний ресурс Державної казначейської служби України [сайт <http://www.treasury.gov.ua>].